

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**HISTÒRIA MODERNA I.
ECONOMIA I SOCIETAT**

Coordinació: VILALTA ESCOBAR, MARIA JOSE

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	HISTÒRIA MODERNA I. ECONOMIA I SOCIETAT			
Codi	100071			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Història	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	3		3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	VILALTA ESCOBAR, MARIA JOSE			
Departament/s	GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	1 crèdit = 25 hores de treball de l'estudiantat (HTE) = 150 HTE HTE-Presencial en aula= 60 HTE-No Presencial = 90			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Aula i espai virtual: Català Lectures i altres activitats: Català / Español / English			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
VILALTA ESCOBAR, MARIA JOSE	mariajose.vilalta@udl.cat	6	Dies: Dilluns en horari de tarda (17-19h.) Lloc: Campus Virtual

Informació complementària de l'assignatura

INFORMACIÓ SOBRE L'ASSIGNATURA

L'estudi de la Història a l'època Moderna (segles XVI-XVII) es presenta estructurat en dues parts, estretament relacionades, sota la denominació, la primera, d' Història Moderna. Economia i Societat i, la segona, Història Moderna. Política i Cultura. Ambdues s' imparteixen, respectivament, en el primer i segon semestre del segon curs del grau d' Història de la UdL.

En la primera part, Història Moderna. Economia i Societat, es farà especial èmfasi en plantejar els diferents debats sobre els profunds canvis econòmics i socials del període que es reflecteixen en assumptes interrelacionats com són els afers que afecten la població, la vida quotidiana i la família, les transformacions dels principals sectors econòmics (agricultura, manufactura, comerç) i el canvi social, tot plegat emmarcat en el debat sobre la transició del feudalisme al capitalisme. L'espai prioritari per a tractar els diferents assumptes serà la civilització occidental. La interrelació de la docència entre les dues parts persegueix assolir un coneixement científic global d'una època de transició entre la societat feudal i la capitalista, crucial en la història europea i del món, que s'inicia a les acaballes de l'edat mitjana (segle XV) i es clou als inicis de l'època contemporània (segle XIX).

Advertiments d'ordre i convivència:

1- L'ús de la telefonia mòbil no és permès dins l'aula.

2- No es pot gravar o filmar, sense autorització, cap activitat dins l'aula.

Sobre Plagi: Veure l'apartat d'Avaluació

Objectius acadèmics de l'assignatura

Resum dels resultats d'aprenentatge propis de l'assignatura adequats als del Grau d'Història

RA1- Prendre consciència de les continuïtats i canvis existents en el trànsit entre el món medieval-modern i el món modern-contemporani.

RA2- Identificar els processos de permanència i de canvi en les esferes de l'economia i la societat al llarg dels segles XVI-XVIII.

RA3- Comprendre la importància de les bases materials i l'organització social en la configuració de les societats d'Antic Règim.

RA4-Reconèixer la interrelació entre els canvis econòmics i culturals en el procés de laïcització del pensament.

RA5- Reconèixer la interrelació entre els canvis econòmics i culturals en el procés de formació de l'Estat modern.

RA6- Identificar, en textos de lectura, les tesis principals i el posicionament dels principals historiadors/es que han investigat el període.

RA7- Assimilar correctament el contingut de materials d'estudi diversos i aprofitar els nous recursos tecnològics per fonamentar un sòlid coneixement de les característiques de l'època Moderna.

***Es tindrà especial cura en promoure un enfocament dels problemes històrics des de la perspectiva d'història de les dones.**

Competències

Resum de competències bàsiques i específiques pròpies de l'assignatura adequades a les del Grau d'Història

Competència Bàsica 3 - Que l'estudiantat adquireixi la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Competència Bàsica 4 - Que l'estudiantat pugui transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat

Competència Bàsica 5 - Que l'estudiantat pugui consolidar un coneixement bàsic dels principals fets i processos de canvi i continuïtat de la Humanitat en una perspectiva diacrònica.

Competència Específica 1 - Que l'estudiantat desenvolupi la capacitat per a comprendre els grans processos polítics, socials i econòmics de la Història des d'una perspectiva sincrònica i diacrònica

Continguts fonamentals de l'assignatura

- **CAP A UNA DEFINICIÓ DE L'ÈPOCA MODERNA.**
- **LA VIDA I EL TREBALL DE LES PERSONES DE L'ÈPOCA MODERNA**
 1. **Població i família**
 2. **El treball al món camperol**
 3. **El treball a les ciutats**
 4. **Les persones i les relacions socials**
- **EL PROCÉS DE CONSTRUCCIÓ DE LA HISTÒRIA DELS TEMPS MODERNS**
 1. **L'estructura demogràfica de l'Antic Règim. Polèmiques i debats.**
 2. **El debat de la transició del feudalisme al capitalisme.**
 3. **Desenvolupament econòmic i lluita de classes en el món rural.**
 4. **El triomf del món urbà: industrialització i comerç.**

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitat	CODIFICACIÓ / descripció / tipologia TPD	Resultats d'Aprenentatge	Competències	Grup	Hores Presencials (Aula)	Hores No Presencials
Classe magistral (M)	Vegeu temari i cronograma	RA1,2,3,4,5,6,7	CB3,4,5 CE1	GG	34	20
Treballs (T)	In1: Informe escrit 1 In2: Informe escrit 2	RA1,2,3,4,5,6,7	CB3,4,5 CE1	Ind	2 2	30
Seminaris	S1: Lectura de Pierre Vilar, <i>Crecimiento y Desarrollo</i> S2: Conferència: <i>Les crisis econòmiques en la història</i> , per Mauro Hernández (UNED) S3: Conferència: Títol a concretar, per Àlex Sánchez (UB) S4: Seminari permanent d'Història, Art i Literatura	RA1,2,3,4,5,6,7	CB3,4,5 CE1	Ind GG	12	10

Tutories (Tut)	Tutories en aula i individuals Tut1-M (1 h.), Tut2-T (1 h.) Tut3-S (1 h.)	RA1,2,3,4,5,6,7		Ind GG GM	4	
Avaluació (AV)	Vegeu taula de mecanismes d'avaluació	RA1,2,3,4,5,6,7	CB3,4,5 CE1	Ind	6	30
TOTAL	HTE: 150				60	90

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Activitats presencials	Inici	Final	Dia	Horari	Espai
Aula	12/09/2023	19/12/2023	DI-Dm	11-13 h.	1.16
Avaluació	08/01/2024		DI	16 h.	2.44
Recuperació	29/01/2024		DI	12 h.	0.30

Lectures i dates per a les proves de lectura (In1, In2): Disponibles a Recursos del Campus Virtual

T-In 1: Dimarts, 17 d'octubre de 2023: Els inicis del debat sobre els límits del creixement de la població

Malthus, Thomas Robert (1766-1834): *Assaig sobre el principi de la població (An Essay on the Principle of Population, 1798)*, Llibre primer, caps. I-III i XI-XIII. Versió editada a: Madrid, Establecimiento Literario y Tipográfico de Lucas Gonzalez, 1846.

Swift, Jonathan (1667-1745): *Una humilde propuesta (A modest proposal, 1729)*

T-In 2: Dimarts, 21 de novembre de 2023: La crisi de subsistències i la pesta.

Manzoni, Alessandro (1785-1873): *Els promesos (I promessi sposi, 1827)*, capítol 12.

Defoe, Daniel (1660-1731): *Diari de l'any de la pesta (A Journal of the Plague Year, 1722)*.

Meuvret, Jean : « Les crises de subsistances et la démographie de la France d'Ancien Régime », *Population*, 1 année, n. 4, 1946, pp. 643-650.

Opcional:

Boccaccio, Giovanni (1313-1375): "Proemi" a *El Decameró (Decamerone, 1351-1353)*.

Shelley, Mary (1797-1851): *El último hombre (The Last Man, 1826)*.

Poe, Edgar Allan (1809-1849): *La màscara de la mort vermella (The Masque of the Red Death, 1842)*.

Disponible a:

[https://es.wikisource.org/wiki/La_m%C3%A1scara_de_la_Muerte_Roja_\(Pinillos_tr.\)](https://es.wikisource.org/wiki/La_m%C3%A1scara_de_la_Muerte_Roja_(Pinillos_tr.))

London, Jack (1876-1816): *La pesta escarlata (The Scarlet Plague, 1912)*.

Seminari de lectura (dimarts, 12 de desembre de 2023)

Vilar, P.: «Crecimiento económico y análisis histórico» en *Crecimiento y desarrollo. Economía e Historia. Reflexiones sobre el caso español*, Ariel, Barcelona, 1980, pp.17-105.

Sistema d'avaluació

Advertiment Oficial de la Facultat de Lletres:

Descobrir plagi o còpia tindrà greus conseqüències i sempre repercutirà en la nota. De bon principi, els exercicis implicats rebran un 0 de nota. A més, el frau acadèmic (còpia o plagi en treballs o còpia espontània durant l'examen), comporta l'aplicació de la *Normativa de l'Avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters de la UdL*, la qual cosa vol dir que s'informarà al coordinador i a la cap d'estudis per obrir expedient a l'estudiant; i que el seu cas es valorarà en la comissió d'estudis, podent arribar les sancions aplicables (i depenent de la gravetat de la falta), a la pèrdua del dret a ser avaluat de l'assignatura, la pèrdua de la matrícula d'un semestre o un curs o l'expulsió del grau fins a tres anys.

L'alumnat que combini els estudis amb una feina a temps complet o a temps parcial els horaris de la qual coincideixin amb els de les classes, o que per necessitats de conciliació familiar no pugui assistir a classe, té dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per a més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres. Passats els primers cinc dies de classe sense avisar de voler fer l'avaluació alternativa, l'única opció serà la d'avaluació continua ja presentada en aquesta secció.

Normativa:

https://www.udl.cat/export/sites/universitat-ileida/ca/udl/norma/.galleries/docs/Ordenacio_academica/Normativa_davaluacio-i-qualif.-graus-i-masters-Acord-235-CG-21-7-2022.pdf

Avaluació Ordinària

Avaluació	Tipologia	Mode	Activitat	%*
Avaluació (Examen)	TA: examen del conjunt de la matèria impartida en M i S / prova escrita	Examen escrit obligatori	Classes Magistrals +Lectures +Manual <i>d'acompanyament</i> (veure sota)	40%
Treballs T-In	T-In1: Informe escrit 1 T-In2: Informe escrit 2	Activitat Opcional	T-In1= 15% T-In2= 15%	30%
Seminaris	Seminari Pierre Vilar	Activitat Opcional	15%	15%
Exercicis Pràctics	Assistència a conferències Participació en seminaris	Activitat Opcional	15%	15%
TOTAL				100%

MANUAL D'ACOMPANYAMENT: L'examen final es basarà prioritàriament en els capítols que s'indicanen del manual:

Alfonso Mola, M. y Martínez Shaw, C.: *Historia Moderna: Europa, África, Asia y América*, UNED, Madrid, 2015.

Disponible a

googlebooks: https://books.google.es/books/about/HISTORIA_MODERNA_EUROPA_%C3%81FRICA_ASIA_Y_A.html?

[id=ES0bCgAAQBAJ&redir_esc=y](https://www.google.com/search?id=ES0bCgAAQBAJ&redir_esc=y)

Parts del manual que formen part de l'avaluació final:

Introducción: La unidad de la Europa Moderna (pp. 15-25)

Bloque I - Siglo XVI. Europa. Temas 1, 2 3 (pp. 27-68)

1-Los caracteres generales de la Edad Moderna

2-Las estructuras económicas

3-Las estructuras sociales

Bloque II - Siglo XVI. Otros mundos. Temas 5 y 6 (pp. 213-251)

Tema 5-Una economía planetaria

Tema 6-Los otros intercambios

Bloque III- Siglo XVII. Europa. Temas 1 y 2 (pp. 259- 285)

Tema 1-La crisis del siglo XVII

Tema 2-La crisis política y social

Bloque V- Siglo XVIII. Europa. Temas 1 (pp. 453-470) y tema 4 (pp. 493-500)

Tema 1-Los antecedentes de la Revolución Industrial

Tema 4-Los orígenes de la Revolución Francesa

Avaluació Alternativa: Examen escrit a partir de manual d'acompanyament i lectures del curs. Detalls particulars a concretar a l'inici del curs

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia Bàsica d'Història Moderna (I-Economia i Societat / II-Política i Cultura)

Recursos en línia:

1- APUNTES DE DEMOGRAFÍA de Julio Pérez Díaz (CSIC): Pàgina web i canal de YTB

<https://apuntesdedemografia.com>

<https://www.youtube.com/channel/UCbg5Wgmn08x5Km5f-8yyNJg>

2- MODERNALIA. Recursos para la enseñanza de la historia moderna (UCLM-GEHISP)

<https://www.modernalia.es/>

3- Mapes i altres materials: EL ORDEN MUNDIAL (EOM)

<https://elordenmundial.com/>

4- Museu d'Història de les Pandèmies

<https://www.ilercovidmuseum.com/>

1- Aspectes metodològics

Aróstegui, J.: *La investigación histórica. Teoría y método*, Crítica, Barcelona, 1995.

- Bonnasie, P.: *Vocabulario básico de la Historia Medieval*, Crítica, Barcelona, 1983.
- Cardoso, C.F.S. y Pérez Brignoli, H.: *Los métodos de la Historia*, Crítica, Barcelona, 1982.
- Kamen, H.: *Vocabulario básico de la Historia Moderna*, Crítica, Barcelona, 1986.
- Kinder, H.-Hilgemann, W.: *Atlas Histórico Mundial. 1. De los orígenes a la Revolución Francesa*, Akal, Madrid, 2006.
- Kula, W.: *Problemas y métodos de la historia económica*, Península, Barcelona, 1977.
- Langer, W. L.: *Enciclopedia de Historia Universal. La Edad Moderna*, Alianza, Madrid, 1989.
- Teruel Gregorio de Tejada, M.: *Vocabulario básico de historia de la Iglesia*, Barcelona, Crítica, 1993.
- Vilar, P.: «Crecimiento económico y análisis histórico» en *Crecimiento y desarrollo. Economía e Historia. Reflexiones sobre el caso español*, Ariel, Barcelona, 1980, pp.17-105.
- Vilar, P.: *Iniciación al vocabulario del análisis histórico*, Crítica, Barcelona, 1980.

2-Manuals i obres generals

- AA. VV.: *Manual de Historia Universal*, vol. 5 (*Siglos XVI-XVII*) y vol. 6 (*Siglo XVIII*), Historia 16, Madrid, 1995.
- AA.VV.: *Historia de la Familia*, 2 vols., Alianza editorial, Madrid, 1988.
- Alfonso Mola, M. y Martínez Shaw, C.: *Historia Moderna: Europa, África, Asia y América*, UNED, Madrid, 2015.
- Disponible a googlebooks:
https://books.google.es/books/about/HISTORIA_MODERNA_EUROPA_%C3%81FRICA_ASIA_Y_A.html?id=ES0bCgAAQBAJ&redir_esc=y
- Aston, T.H. - Philpin, C.H.E. (eds.), *El debate Brenner. Estructura de clases agraria y desarrollo económico en la Europa pre-industrial*, Crítica, Barcelona, 1988.
- Bayly, C. A.: *El nacimiento del Mundo Moderno, 1780-1914. Conexiones y comparaciones globales*, Siglo XXI, Madrid, 2010.
- Bennassar B.; Jacquart, J.; Lebrun, F.; Denis, M.; Blayaud, N.: *Historia Moderna*, Akal, Madrid, 2005 (5ª edición, original: 1980).
- Berg, M.: *La era de las manufacturas, 1700-1820. Una nueva historia de la Revolución industrial británica*, Crítica, Barcelona, 1987.
- Bois, G.: "Què és el feudalisme?", *L'Avenç*, núm. 33, 1980, pp. 23-30.
- Boorstin, D. J.: *Los descubridores*, Crítica, Barcelona, 1986.
- Casey, J.: *Historia de la familia*, Espasa Calpe, Madrid, 1990.
- Chartier, R. (dir.): *Historia de la vida privada. Del Renacimiento a la Ilustración*, Taurus, Madrid, 2001.
- Constant, J. M.: *Naissance des États modernes*, Belin, Paris, 2008 (1ª edición: 2000).
- Dobb, M.: *Estudios en el desarrollo del capitalismo*, Siglo XXI, Madrid (diverses edicions)
- Domínguez Ortiz, A.: *Historia Universal. Edad Moderna*, vol. III, Editorial Vicens Vives, Barcelona, 1983.
- DuPlessis, R. S.: *Transiciones al Capitalismo en Europa en la Edad Moderna*, Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza, 2001.
- Farge, A.; Zemon Davis, N. (dirs.): *Historia de las mujeres en Occidente. 3. Del Renacimiento a la Edad Moderna*, Madrid, Taurus, 1992.

- Feliu, G. i Sudrià, C.: *Introducció a la història econòmica mundial*, Universitat de València, València, 2006.
- Flandrin, J. L.: *Orígenes de la família moderna*, Crítica, Barcelona, 1979.
- Floristan, A. (coord.): *Historia Moderna Universal*, Ariel, Barcelona, 2002.
- Gerhard, D.: *La vieja Europa. Factores de continuidad en la historia europea (1000-1800)*, Alianza universidad, Madrid, 1991.
- Goody, J.: *La familia europea*, Crítica, Barcelona, 2001.
- Hill, Ch.: *De la Reforma a la Revolución Industrial*, Editorial Ariel, Barcelona, 1980.
- Hilton, R. (ed.): *La transición del feudalismo al Capitalismo*, Crítica, Barcelona, 1980.
- Hinrichs, E.: *Introducción a la Historia de la Edad Moderna*, Akal, Madrid, 2001 (orig. 1980).
- Història d'Europa Oxford
- 1-Cameron, E. (ed): *El siglo XVI*, Historia de Europa Oxford, Crítica, Barcelona, 2006.
 - 2-Bergin, J. (ed.): *El siglo XVII. Europa, 1598-1715*. Historia de Europa Oxford, Crítica, Barcelona, 2002.
 - 3-Blanning, T.C.W. (ed): *El siglo XVIII*, Historia de Europa Oxford, Crítica, Barcelona, 2002.
- Història d'Europa Akal
- 1-Mackenney, R.: *La Europa del siglo XVI. Expansión y conflicto*, Akal Universitaria, Madrid, 1996.
 - 2-Munck, T.: *La Europa del siglo XVII, 1598-1700*, Akal Universitaria, Madrid, 1994.
 - 3-Black, J.: *La Europa del siglo XVIII, 1700-1789*, Akal Universitaria, Madrid, 1997.
- Hobsbawn, E.J.: *En torno a los orígenes de la Revolución Industrial*, Buenos Aires, 1971.
- Hobson, J. M.: *Los orígenes orientales de la civilización de occidente*, Crítica, Barcelona, 2006.
- Hunt, L. et alii: *The making of the West. Peoples and Cultures, 1320-1830. Vol II: Since 1500*, Bedfords/St. Martins, Boston-NewYork, 2012 (4ª edició).
- Iglesias Rodríguez, J. J.; Carmona, J. I.; Gomero Rojas, M.; Núñez Roldán, F.: *Manual de Historia Universal. 5: Siglos XVI-XVII*, Historia 16, Madrid, 1995, pp. 9-27.
- Koenigsberger, H.G.: *El mundo moderno, 1500-1789*, Crítica, Barcelona, 1991.
- Kriedte, P., Medick, H. i Schlumbohm, J.: *Industrialización antes de la Industrialización*, Editorial Crítica, Barcelona, 1986.
- Kriedte, P.: *Feudalismo Tardío y Capital mercantil*, Crítica, Barcelona, 1982.
- Le Goff, J.: *La vieja Europa y el mundo moderno*, Alianza, Madrid, 1995.
- Livi Bacci, M.: *Historia de la población europea*, Crítica, Barcelona, 1999.
- Livi Bacci, M.: *Historia mínima de la población mundial*, Ariel Historia, Barcelona, 2002 (2a edició).
- Marks, R. B.: *Los orígenes del mundo moderno. Una nueva visión*, Crítica, Barcelona, 1992.
- Martínez Ruiz, E.; Giménez, E.; Armillas, J. A.; Maqueda, C.: *Introducción a la historia moderna*, Akal, Madrid, 1994.
- Merriman, J. M.: *A History of Modern Europe: from the Renaissance to the present*, W.W. Norton&Co, New York, 2010.
- Mousnier, R.: *Los siglos XVI y XVII. El progreso de la civilización europea y la decadencia de Occidente*

(1492-1715), 2 vols, Destino, Barcelona, 1981.

Ocampo Suárez-Valdés, J.: *Manual de historia económica mundial*, Ediciones Trea, Gijón, 2011.

Ribot Garcia, L. (coor.): *Historia del mundo moderno*, Actas, Madrid, 1992.

Rodríguez Sánchez, A.: *La familia en la Edad Moderna*, Arco Libros, Madrid, 1996.

Sarti, R.: *Vida en familia. Casa, comida y vestido en la Europa Moderna*, Crítica, Barcelona, 2003.

Schultz, H.: *Historia económica de Europa, 1500-1800. Artesanos, mercaderes y banqueros*, Siglo XXI, Madrid, 2001.

Tenenti, A.: *La Edad Moderna, siglos XVI-XVIII*, Crítica, Barcelona, 2003 (2ª ed. revisada)

Thompson, E.P.: *Costumbres en común*, Editorial Crítica, Barcelona, 1995.

Thompson, E.P.: *Tradición, revuelta y consciencia de clase. Estudios sobre la crisis de la sociedad preindustrial*, Editorial Crítica, Barcelona, 1979.

Trevor Aston (comp.): *Crisis en Europa (1560-1660)*, Alianza, Madrid, 1983.

Wiesner, M. E.: *Early Modern Europe, 1450-1789*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006

Zeller, O.: *La Ciudad Moderna*, vol. III de Pinol, J. L. (dir.): *Historia de la Europa Urbana*, Publicacions de la Universitat de València, València, 2010.